

Samenvatting | maart 2016

Natura 2000 Vlakte van de Raan

Beheerplan

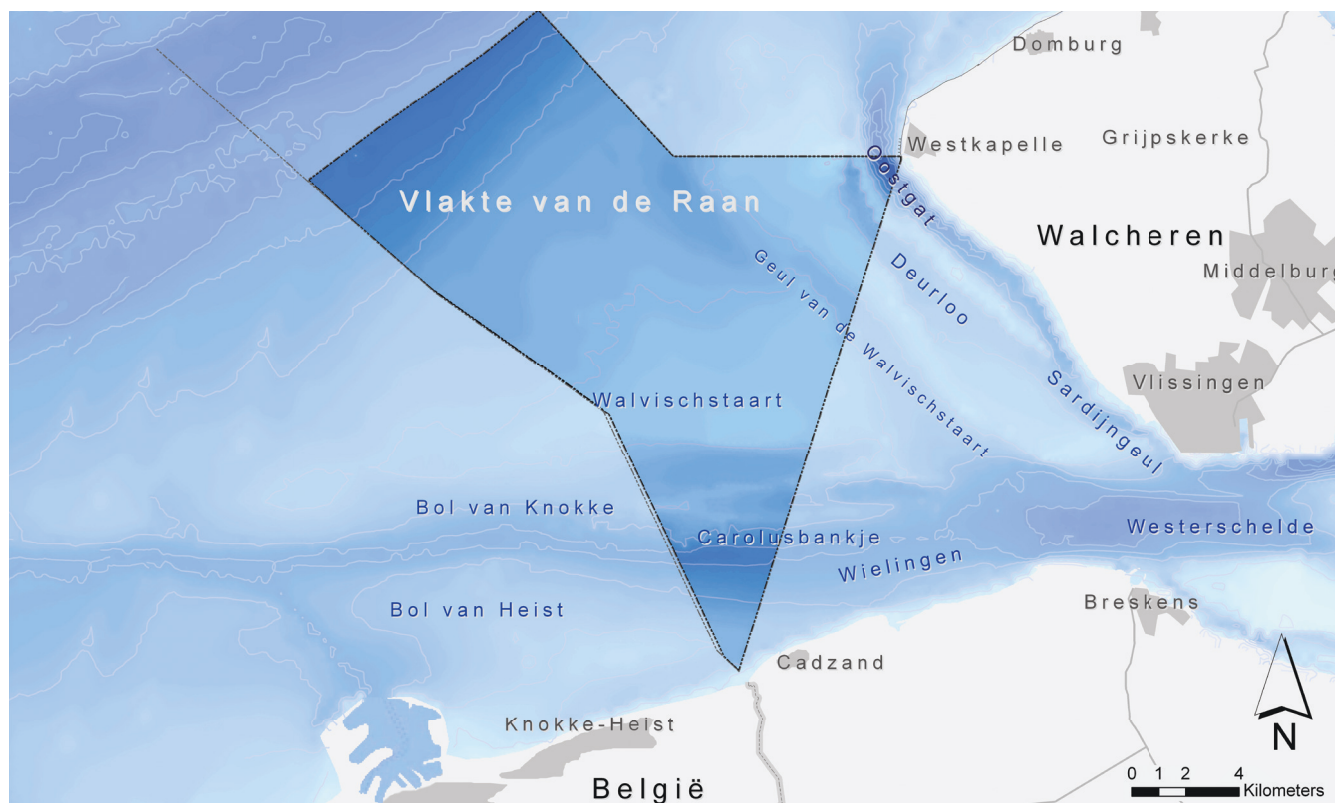
Leeswijzer

In maart 2011 is de Vlake van de Raan aangewezen als Natura 2000-gebied. Om de zeenatuur in de Vlake van de Raan te kunnen beschermen, is een beheerplan gemaakt. Hierin staat welke natuurwaarden in het gebied behouden moeten blijven en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Het beheerplan geeft ook aan welke activiteiten mogelijk zijn, zonder dat deze een nadelig effect hebben op de natuur.

Deze samenvatting van het beheerplan informeert u op hoofdlijnen over de spelregels voor het samengaan van menselijke activiteiten en natuurbescherming in de Vlake van de Raan. In dit document krijgt u eerst een omschrijving van het gebied. Vervolgens leest u over de belangrijkste doelstellingen voor natuurbeheer, de manier waarop deze doelen bereikt worden en de consequenties van deze maatregelen voor activiteiten als visserij, beroepsscheepvaart en recreatie. Daarna wordt ingegaan op de naleving en handhaving van de maatregelen en de partijen die daarbij betrokken zijn.

Inhoudsopgave

De Vlake van de Raan	3
Natura 2000	
Zandbanken	
Zeezoogdieren	
Trekvissen	
Gebruik van het gebied	
Beheerplan	4
Doelstellingen	
Toetsingskader voor toekomstige activiteiten	
Maatregelen en consequenties	5
Niet-vergunningplichtige activiteiten	
Activiteiten met vrijstelling van vergunningplicht	
Vergunningplichtige activiteiten	
Relevant ander beleid	
Monitoring	
Verwachting	
Naleving en handhaving	7
Activiteiten met vrijstelling van vergunningplicht	
Vergunningplichtige activiteiten	
Verantwoording	7

De Vlakte van de Raan

Voor de monding van de Westerschelde ligt de Vlakte van de Raan, een zeegebied met een oppervlakte van 175 km². Het gebied verbindt de Voordelta met de grens met België. De Vlakte van de Raan vormt de overgang van open zee naar de Westerschelde en bestaat uit ondiep kustwater. De sterke stromingen en verschillen in eb en vloed zorgen voor waardevolle aan- en afvoer van voedingsstoffen. Het gebied kent daardoor een gevarieerd bodemleven en is de leefomgeving van bodemdieren, zeezoogdieren en vissen.

Natura 2000

De staatssecretaris van Economische Zaken wees de Vlakte van de Raan in maart 2011 aan als Natura 2000-gebied om de waardevolle natuur in het zeegebied te beschermen. De Vlakte van de Raan is onderdeel van het Europese Natura 2000-netwerk, bedoeld om de veelzijdigheid van bodem, planten en dieren in Europa te beschermen en te herstellen. In Nederland worden uiteindelijk ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen, waarvan ruim twintig in gebieden die Rijkswaterstaat beheert. Om de natuur in deze gebieden te beschermen, stelt Rijkswaterstaat voor elk van deze gebieden een beheerplan op. Hierin staan voor een periode van zes jaar de spelregels om de natuurwaarden te behouden of te verbeteren.

Zandbanken

De Vlakte van de Raan kenmerkt zich door permanent overstroomde zandbanken die zich uitstrekken van de Westerscheldemonding tot aan de Belgische kust van Knokke-Heist. Zandbanken als deze zijn zeldzaam in heel Europa en van groot belang als leefomgeving van zeedieren.

Bruinvis - Foto: SOS Dolfijn

Zeezoogdieren

In de Vlakte van de Raan leven bruinvissen, die behoren tot de walvisachtigen. Daarnaast is de Vlakte van de Raan belangrijk voor de gewone zeehond en de grijze zeehond. Zij voeden zich in het zeegebied.

Trekvissen

Ook de trekvissen fint, rivierprik en zeeprik zijn kenmerkend voor de Vlakte van de Raan. Trekvissen zwemmen heen en weer tussen zout en zoet water. Hun aanwezigheid duidt op de goede kwaliteit van de verbinding tussen de rivieren en de zee. De Vlakte van de Raan is onderdeel van hun leefgebied.

Gebruik van het gebied

Menselijke activiteit en natuur zijn van oudsher verweven met de Vlakte van de Raan. Door het gebied lopen twee belangrijke routes voor de beroepsscheepvaart: de Wielingen en het Oostgat. Daarnaast wordt in het gebied al generaties lang gevestigd op onder meer garnalen en platvis. Ook onder zeilers, sportvissers, duikers en andere recreanten is de Vlakte van de Raan een geliefd gebied.

Gewone zeehond - Foto: Jessica Schop

Beheerplan

Voor de bescherming van de zeenatuur in de Vlakte van de Raan, heeft Rijkswaterstaat samen met het ministerie van Economische Zaken een beheerplan gemaakt. Rijkswaterstaat heeft hiervoor regelmatig overleg gehad met vertegenwoordigers van onder andere de visserij- en recreatiesector, natuurorganisaties, gemeenten, de Provincie Zeeland en relevante Belgische organisaties. In het beheerplan staat welke natuurwaarden in het gebied behouden of verbeterd moeten worden en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Het plan geeft ook aan welke activiteiten mogelijk zijn, zonder dat deze een nadelig effect hebben op de natuur.

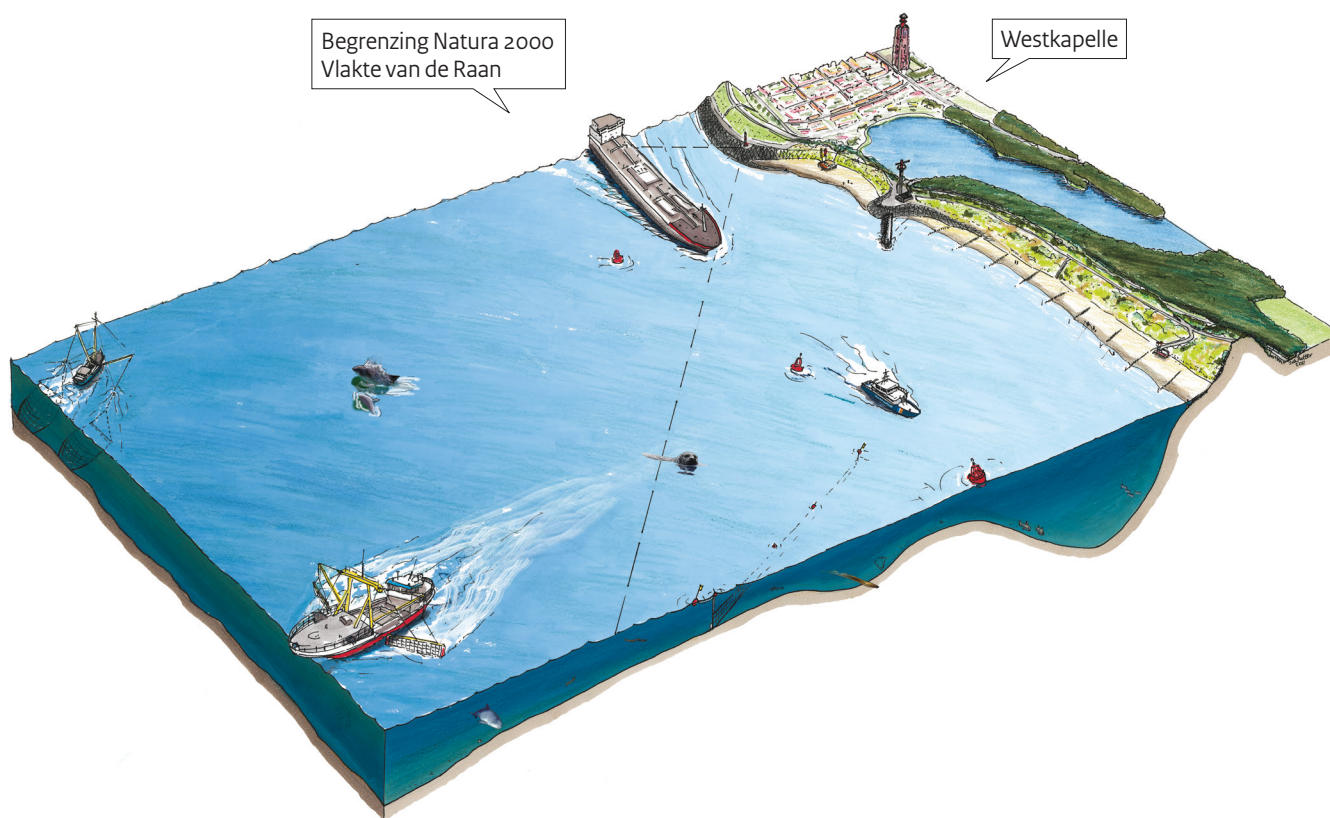
Doelstellingen

Het voornaamste doel van het beheerplan is om belangrijke natuurwaarden te beschermen en verdere verslechtering van de beschermde natuurlijke kenmerken te stoppen. Bij het realiseren van deze natuurdoelen is zoveel mogelijk rekening gehouden met het economische en recreatieve belang van het gebied. Het beheerplan schept duidelijkheid voor gebruikers over de activiteiten die naast de natuurfuncties zijn toegestaan en onder welke voorwaarden.

Toetsingskader voor toekomstige activiteiten

Het beheerplan dient daarnaast als toetsingskader voor vergunningverlening van toekomstige activiteiten of van

bestaande vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten die tijdens de beheerplanperiode wijzigen. Of een activiteit ook daadwerkelijk vergunningplichtig is, hangt af van de mogelijke effecten. Deze effecten hangen samen met de aard en omvang van de activiteit, de tijdsduur, de locatie en de periode. Als een initiatiefnemer een nieuwe activiteit wil gaan uitvoeren die mogelijke effecten heeft op de Natura 2000-doelstellingen van de Vlakte van de Raan, dan heeft deze wellicht een vergunning nodig vanuit de Natuurbeschermingswet. Hij of zij kan voor overleg terecht bij het bevoegd gezag: het ministerie van Economische Zaken of de Provincie Zeeland.

Maatregelen en consequenties

Het grootste deel van de menselijke activiteiten vormt geen bedreiging voor de aanwezige natuurwaarden en kan daarom op dezelfde voet doorgaan. Een aantal activiteiten wordt vergunningplichtig of krijgt te maken met extra voorschriften.

Niet-vergunningplichtige activiteiten

Niet-vergunningplichtige activiteiten kunnen ongewijzigd doorgaan en zijn niet aan specifieke voorwaarden gebonden, mits ze blijven voldoen aan de getoetste situatie. Het gaat daarbij om de volgende activiteiten: onderhoud aan strekdammen, de meeste vormen van recreatie, sportvisserij, monitoring, beroepsscheepvaart, ankeren, vaarwegmarkering, luchtvaart, archeologisch onderzoek en oefeningen van reddingsdiensten. Om niet-vergunningplichtig te blijven, mogen de activiteiten niet wijzigen in aard en omvang, locatie en tijdstip, frequentie en duur.

Activiteiten met vrijstelling van vergunningplicht met specifieke voorwaarden

Een aantal activiteiten wordt onder voorwaarden vrijgesteld van de vergunningplicht. Het beheerplan vervangt in dit geval de vergunning. De activiteiten die onder deze categorie vallen, zijn constant en voorspelbaar.

• Vaargeulbeheer van de Wielingen

De vaargeul Wielingen is de belangrijkste scheepvaartroute die toegang geeft tot de Westerschelde via de Vlakte van de Raan. Onderhoudsbaggerwerkzaamheden zijn onderdeel van het vaargeulbeheer en vinden om de anderhalf à twee jaar plaats. Specie wordt gebaggerd en weer teruggestort binnen de aangewezen bagger- en stortzones. Eén van de effecten van het storten is een tijdelijke vertroebeling van het zeewater. Trekvissen, waaronder prikken, die in de Vlakte van de Raan een instandhoudingsdoelstelling hebben, zijn vertrouwd met lokaal hoge troebelheden van het water in de kustzone. Bovendien kunnen zij deze ook actief mijden. Finten zijn naast zichtjagers, ook planktoneters; bruinvissen en zeehonden zijn niet van hun zicht afhankelijk om te jagen. Van een tijdelijke vertroebeling ondervinden zij daarom geen effect.

• Onderwatersuppleties inclusief zandwinning en -transport

De onderwatersuppleties in de Vlakte van de Raan vinden plaats in het Oostgat nabij Westkapelle, ter bescherming

van de kustlijn. Omdat het om een relatief klein oppervlak gaat en om activiteiten die niet-frequent plaatsvinden, kan worden uitgesloten dat de effecten hiervan op de natuurdoelen significant zijn. Het zand dat nodig is voor suppleties, wordt gewonnen buiten de grens van de Vlakte van de Raan op locaties die jaarlijks opnieuw worden bepaald. In het Oostgat wordt eens per vier jaar gesuppleerd. De activiteiten blijven met deze frequentie vrijgesteld van de vergunningplicht, mits de onderwatersuppleties niet in frequentie toenemen ten opzichte van de huidige getoetste situatie. Zandwinning op locaties gelegen naast de Vlakte van de Raan is alleen toegestaan wanneer het zand minimaal 900 meter zeewaarts van de doorgaande -20 meter NAP-lijn afkomstig is.

• Staandwantvisserij

Staandwantvisserij is de samenvattende term voor alle vismethoden waarbij het vistuig stil staat in het water. Over het algemeen wordt met staandwantvisserij de visserij met staande netten bedoeld. Deze kan onderling behoorlijk variëren in nettypen en methoden. Staandwantvissers vissen in de kustzone vooral op tong, zeebaars, harder, kabeljauw en platvis. De intensiteit van de staandwantvisserij in de Vlakte van de Raan is minder dan elders langs de Noordzeekust. Dit wordt vastgesteld op voorwaarde dat vissers meewerken aan onderzoek naar bijvangst van bruinvissen en dat netlengtes beperkt worden. Na vaststelling van het beheerplan zetten overheden en kennisinstututen een manier op van registreren en monitoren van staandwantvisserij. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de betrokkenen en wordt verder uitgewerkt in het monitoringsplan.

Vergunningplichtige activiteiten

Bepaalde activiteiten hebben mogelijk een negatief effect op de instandhouding van de beschermde natuurwaarden en blijven daarom vergunningplichtig. Het gaat daarbij onder meer om alle overige vormen van visserij, schelpenwinning en evenementen met power- en speedboats.

Relevant ander beleid

Het beheerplan sluit aan bij bestaand beleid. Zo sloten de visserijsector, natuurorganisaties en de overheid in 2011 een belangrijk akkoord over visserij in beschermde zeegebieden: het VIBEG-akkoord. Hierin staat dat er per 1 januari 2016 visserij met wekkerkettingen niet meer is toegestaan in de Vlakte van de Raan. Voor de andere vormen van visserij geldt dat deze moeten aansluiten op de Natura 2000-doelstellingen. Zo'n twaalf procent van de Vlakte van de Raan is vanaf april 2014 gesloten voor bodemberoerende visserij om de effecten ervan op de natuur te kunnen onderzoeken. Daarnaast stimuleert het VIBEG-akkoord de verduurzaming en innovatie van de visserijsector. Ook de uitvoering van het in 2011 opgestelde Bruinvis-beschermingsplan draagt bij aan het behalen van de natuurdoelstellingen voor de Vlakte van de Raan. Het doel om de leefomgeving van de bruinvis te verbeteren, kan echter pas worden vormgegeven als er meer duidelijkheid is over zinvolle Noordzeebrede maatregelen. In 2017 is hiervan een eerste evaluatie.

Monitoring

Het is van belang te weten hoe de natuurwaarden zich ontwikkelen. Verbeteren ze of verslechteren ze? Met de gegevens uit de monitoring gaat Rijkswaterstaat na of en in welke mate de maatregelen bijdragen aan de doelstellingen uit het aanwijzingsbesluit.

Verwachting

Een van de doelen is om de kwaliteit van de permanent overstroomde zandbanken te behouden. Dit doel zal behaald worden op basis van de maatregelen uit het beheerplan. Dit geldt ook voor de verbetering van de leefomgeving van zeehonden en trekvisserij. De verbetering van de leefomgeving van de bruinvis zal naar verwachting in de tweede beheerplanperiode, merkbaar zijn.

Naleving en handhaving

Handhaving is erop gericht dat de regels en voorwaarden uit het beheerplan worden nageleefd. Natuurlijk moeten betrokkenen en bezoekers dan wel weten wat de regels zijn. Daarom ligt de nadruk in eerste instantie op voorlichting. Op het moment dat de regels bekend zijn, zal bij overtredingen worden opgetreden. Rijkswaterstaat, het ministerie van Economische Zaken en de Provincie Zeeland stemmen hun toezicht- en handhavingsactiviteiten periodiek af. Dit is vastgelegd in het handhavingsplan.

Handhaving van activiteiten met vrijstelling van vergunningplicht

Voor activiteiten die niet-vergunningplichtig zijn en in hun huidige vorm niet voor verslechtering of verstoring zorgen, zijn in het beheerplan geen maatregelen opgenomen. Als de activiteit in de toekomst verandert, dan moet opnieuw beoordeeld worden of sprake kan zijn van dergelijke effecten en is mogelijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 vereist. Het ministerie van Economische Zaken of de Provincie Zeeland informeert over de aangepaste voorwaarden waaronder activiteiten kunnen doorgaan.

Handhaving van vergunningplichtige activiteiten

De handhaving van vergunningplichtige activiteiten blijft ongewijzigd. Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening, het ministerie van Economische Zaken, is ook het bevoegd gezag dat bij overtreding overgaat tot handhaving. Toezicht houden en het vrijblijvend aanspreken van overtreders kan door de vertegenwoordigers van alle bevoegde gezagen: de Provincie Zeeland, het ministerie van Economische Zaken, Rijkswaterstaat of de (Rijks)politie.

Verantwoording

De uitvoering van de maatregelen en gemaakte afspraken valt onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het ministerie van Economische Zaken. Dit gebeurt in samenwerking met de Provincie Zeeland en relevante Vlaamse partijen. Het beheerplan is tot stand gekomen in nauwe afstemming met belanghebbende vertegenwoordigers uit de beroepsvisserij, de recreatiesector, scheepvaart- en havenbedrijven, vaargeulbeheer, natuurorganisaties en overheden. De betrokkenheid van deze partijen is van grote waarde voor zowel de inhoud van het beheerplan als voor het draagvlak ervan.

Dit is een uitgave van:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Ministerie van Economische Zaken

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002

maart 2016 | ZD0316LC123